

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי
הפיקוח על תכניות לימודים ייחודיות

שם ביה"ס/המוסד: מוזות תיכון לאומנויות

שם התכנית הייחודית: מוסיקה מעורבת

תחום הדעת: אומנויות

מספר יחידות הלימוד: 5

סמל מוסד: 542035

תכנית לימודים ייחודית
במגמת מוסיקה

(5 יח' לבגרות) לשנת הלימודים תש"ע

כתב: אראל פז
ערך: נדב רובינשטיין

נובמבר 2009

מזות- בית ספר תיכון לאמנויות

תוכן עניינים

1. רקע כללי על מוזות 3
2. תכנית מגמת מוסיקה 9
3. תכנית לימודים בתרבויות המוסיקה (תולדות וספרות) לבגרות 1 יח' 13
4. תכנית לימודים בתיאוריה, פיתוח-שמיעה וסולפג' לבגרות 2 יח' 25
5. נספח – קורות חיים של מורי המגמה 32
6. נספח – סיכומי שיעור תולדות המוסיקה 36

1. רקע כללי על מזוזות

מזוזות, בית ספר תיקון לאמנויות, פתח את שעריו בספטמבר 2005 ביפו העתיקה ופותח את **השנה החמישית**. המקום מיועד לבני נוער שחוו **משברי חיים ונמצאים במצבי סיכון ומצוקה** ורוצים לשלב לימודי אמנות בלימודים לבגרות. מזוזות מעניק הזדמנות לבני נוער הזדמנות-ליצירה, למידה ופיתוח רגשי - כדי לאפשר להם להצליח בחייהם הבוגרים. המקום מעניק להם כלים ויכולות **כבני אדם וכיוצרים**.

לאחר תהליך קבלה ומיון מותאמת לכל תלמיד **תכנית אישית**, שכוללת לימודים עיוניים לבגרות, לימודי אמנות (לבגרות), טיפול וליווי אישי, הדרכת הורים והתנדבות בקהילה. כל זאת מתוך תפיסה פסיכוסוציאלית המובילה את האוריינטציה הטיפולית חינוכית של המקום.

מזוזות פועל **כמרכז יום** ומעורב באופן כוללני במעגל חייהם של תלמידיו, מתוך אמונה בבני הנוער וביכולותיהם, ובמקביל דורש מחויבות והשתדלות מצדם. **המענה הוא חינוכי, טיפולי, שיקומי**.

התכנית וסדר היום: הלימודים מתחילים בכיתה י' ו**נמשכים שלוש שנים**. בכל שכבה לומדים עד 30-35 תלמידים. יום הלימודים נפתח בשעה 9:00 ומסתיים ב-18:00. במהלכו בני הנוער לומדים בכיתה ובאופן פרטני, יוצרים ולומדים אמנות, משתתפים במפגשים חברתיים, יוצאים להתנדב במקומות שונים בקהילה ומקבלים ארוחות בוקר וצהריים. כמו כן מספק בית-הספר טיפול אישי לתלמידים והדרכה להורים. **מזוזות מפעילה תכנית מנטורינג וטיפול בבוגרים למשך 3 שנים** מיום סיום לימודיהם. עד היום סיימו את בית הספר 50 בוגרים.

מזוזות מייצג תפישת חברתית-תרבותית הרואה בעשייה האמנותית גורם רב השפעה **בקידום מתבגרים בסיכון**. בהתאם לכך, התכנית מבוססת על מכלול מגוון של חוויות למידה והתנסויות מעשיות ומלווה את בני הנוער בהתמודדותיהם היומיומיות.

החזון של מזוזות הוא לממש את היכולת של בני נוער במצבי סיכון; לגלות, לפתח ולהעצים את הפוטנציאל היצירתי והאישי הגלום בהם; לספק להם הזדמנויות לחשיפה והתנסות בתחום האמנות, ומתוך כך לתרום לעיצוב עתידם האישי ולהשתלבותם היצרנית בחברה.

2. **מבנה ארגוני:** מזוזות הוא **אבטיפוס ארצי**, הוא פועל כתכנית עצמאית **בעמותת טופז-עמותה לקידום ורווחת ילדים ובני נוער (ע"ר)**, המנוהלת על ידי קבוצת מומחים מובילים בתחומם שנרתמו בהתנדבות לעמותה.

שלושה מעגלי מתנדבים מאפשרים את קיום מזוזות: **מעגל המזוזות** הוא מעגל המנהיגות; **ידידי המזוזות** מספקים סיוע ותמיכה בתחומים ספציפיים; המעגל השלישי כולל כ-50 **מתנדבים** שמגיעים לבית הספר מדי שבוע. יוזמות הפרויקט והמנהלות בפועל הן ורד ניצני וליטל וסרמן.

3. המטרות של מחזות

התפתחות אישית של בני נוער – לתרום לרכישתן של מיומנויות חיים בסיסיות ולסייע
בנייתוב הזעם, התסכול וההרס אל יצירה, צמיחה והתפתחות.
יצירה – לחשוף ולקרב בני נוער במצוקה לאמנות, לקדם ולפתח את יכולותיהם ולממש את
הפוטנציאל האמנותי הגלום בהם.
הישגים לימודיים – להקנות לתלמידים השכלה פורמאלית וזכאות לתעודת בגרות.
ידע מקצועי – ללמד את שפת האמנויות בצורה מקצועית ורצינית.

4. תהליך ההפניה והקבלה למחזות:

בני הנוער מופנים למחזות – על ידי עו"ס מהרווחה, קציני מבחן, קב"סים, דרך העירייה
במקרים של נשירה. מטפלים מבריאות הנפש, פנימיות, חבר מביא חבר, אחים/משפחה.

הקריטריונים להתקבל למחזות:

1. בני נוער שנשרו מהמסגרות.
 2. בני נוער בעלי עניין באמנות באחד מהתחומים. (לא כשרון או ניסיון קודם).
- בכדי להתקבל למחזות יש לעבור תהליך של בדיקת התאמה הכולל:**
1. מפגש הכרות ראשון עם נער/ה, הורה, וצוות המנהלות. (אנו מתעקשות על נוכחות
הורה במפגש זה ועושות הכנה בכדי שתמיד יהיה הורה)
 2. מבדק בעברית, אנגלית, מתמטיקה. בכדי לזהות מה הידע שיש לנער/ה
 3. אודישן למגמה אליה מבקשים להתקבל. לתאום ציפיות ובדיקת התאמה בסיסית.
 4. ראיון אישי של הנער/ה ומנהלת. אינטק פסיכו סוציאלי.
- אחרי שלבים אלה אנו מודיעות על קבלתו של התלמיד ללימודים במחזות.

5. מחזות פועל זו השנה התשיעית לפי פדגוגיה המכוונת להוראה של תלמידים בעלי פערי
ידע, קשיי למידה והפרעות קשב וריכוז (על בסיס אורגני או רגשי). בהנחיה והובלה של **הרכות**
הפדגוגית – דגנית מלל שחר (בעלת תואר בחינוך מיוחד, מוסמכת לאבחונים דידיקטיים ובעלת
ניסיון בעבודה פדגוגית בהכנה לבגרות בבית הספר בכלא השרון לנוער).

שיטת ההוראה והלמידה במחזות: 1. חלוקה לקבוצות למידה בכתות של עשרה תלמידים,
2. סיוע פרטני על ידי מתנדבים. 3. אמון ותרגול במסגרת מחזות. 4. בניית מערכת תלת שנתית
ופריסה של תחומי הלמידה באופן מודולרי שמקל על התלמידים. 5. התאמת הלמידה לכל
תלמיד. 6. ארגון התאמות ואבחונים לכל התלמידים הזקוקים לכך. 7. בניית ספרי לימוד פנימיים
של מחזות, כולל קלטות שמיעה של החומר הנלמד. 8. הוראה של אסטרטגיות למידה ועבודה
על הרגלי למידה. 9. הנחייה והדרכה של הצוות בהתמודדות עם תלמידים חסרי מיומנויות

למידה ועם קשיי התמדה ותלמידות אל מול מבוגרים בעלי סמכות. 10. כל התלמידים לומדים לקראת בגרות - אין הסללה, כל אחד ניגש כפי יכולתו.

6. אמנויות במחוזות

העשייה האמנותית היא לב העשייה במחוזות. זהו המקום הראשון בארץ בו בני נוער במצבי סיכון ומצוקה לומדים לבגרות לימודי אמנות מקצועיים ורחבים הכוללים לימודים מעשיים ועיוניים באמנות (12 ש"ש כל שנה) בתחומי: **מוסיקה, אמנות פלאסטית ותיאטרון** בהיקף של 5 יח"ל לבגרות. המגמות במחוזות הוקמו ופועלות בשיתוף מקצועי גופים אמנותיים מהשורה הראשונה בארץ: אמנות פלאסטית- בשיתוף **מוזיאון תל אביב לאמנות**. מגמת המוסיקה בשיתוף **בית ספר רימון למוסיקה**. מגמת התיאטרון בשיתוף פעולה עם תיאטראות שונים. **גלריית זומר** פרסה את חסותה בהתנדבות בפרויקט הגמר של תלמידי יב' מגמת אמנות פלאסטית והתערוכה של הבוגרים התקיימה זו השנה השנייה בחלל הגלריה. בכל התחומים מעלים התלמידים הפקות והופעות במהלך השנה עד לפרויקט הגמר- הבגרות בשנה השלישית.

7. שישה מחזורי בוגרים סיימו את לימודיהם במחוזות, להלן תאור הישגיהם:

63% מהבוגרים התגייסו **לצבא או לשירות לאומי**. האחרים עובדים **בעבודה** קבועה ומתפקדים באופן נורמטיבי ויצרני. חלק אחר פנה ללימודי קורסים מקצועיים .

100% מבוגרי מחזור ה' (סיימו בקיץ 2012) מיועדים ומשובצים לשירות צבאי או לאומי.

רב המתגייסים מחזיקים מעמד בשרות הצבאי. 90% ממתגייסי המחזור הראשון מסיימים שירות בימים אלה ומשתחררים. התפקידים בהם השתלבו בצבא הם: לוחמים, ממר"מ, נהיגה וטכנאות.

90% מהבוגרים **לא חזרו להתנהגויות סיכון הרסניות** של שימוש בסמים, שוטטות, עבריינות, פגיעות עצמיות. רב התלמידים שסבלו מבעיות נפשיות מתפקדים ואינם סובלים מהתפרקויות וחוסר תפקוד.

60% מהבוגרים זכאים **לתעודת בגרות מלאה**. 71% מהבוגרים עברו בהצלחה את בחינת הבגרות במגמת **האמנות**. חלקם משלימים ונבחנים כיום בבחינות הבגרות החסרות להם.

50% מאמינים כי **יעסקו בעתיד באמנות**, ומביעים עניין להמשיך וללמוד אמנות או תחומים הנושקים לאמנות. רובם ממשיכים לעסוק ולהתאמן בתחום האמנות שלהם בעיקר בנגינה.

אנו **מלווים את הבוגרים במשך 3 שנים**, לאחר שסיימו את לימודיהם בכיתה יב'. המטרה היא לבנות תוכנית המשך הכוללת שירות צבאי או לאומי, עבודה, לימודים ומגורים. לכוון בהתמודדויות השונות להמשך בניית אופק התפתחות.

8. השותפים

בית הספר מזות פועל בשותפות עם:

משרד החינוך והתרבות, אגף שח"ר, המחלקה למרכזי חינוך וכיתות אתגר.

משרד הרווחה והשירותים החברתיים- השרות לשיקום נוער.

עיריית תל אביב יפו,

מרכז מאירהוף לחינוך לאמנות של מוזיאון תל אביב, במגמת האמנות הפלסטית.

שותפים מייסדים: טופז- עמותה לרווחת ילדים ונוער.

אשלים – ג'וינט ישראל

והמוסד לביטוח לאומי – הקרן לפיתוח שירותים לילד ונוער.

רימון, בית הספר לג'אז ולמוזיקה בת זמננו.

מעגל המזות הועד המנהל: אורה נפתלי, אתי קני, דפנה ארנון, ורד פישר, נטלי

טיומקין בארינבוים, מיכל סיני, נטע סגל, נעמי קוליץ, עירית זומר, ריקי לוי.

סיכום

במזות ניתנת הזדמנות אמיתית ושווה לנוער שנפלט מהמסגרות הלימודיות, לרכוש ידע, לגשת לבחינות בגרות ולעבור תהליך התפתחותי אישי משמעותי, לקראת חיים בוגרים ויצרניים. מתוך כך, אנו מתאימים את כל תוכניות הלמידה שלו לפערים, קשיי למידה והקשיים הרגשיים שאיתם מגיעים התלמידים.

חשוב לציין, שאנו דורשים מהתלמידים התמדה בנוכחות, השקעה, מאמץ והתמודדות עם הקשיים הנסיבתיים, משפחתיים, רגשיים ולימודיים שאיתם הם מגיעים. רק כך אנו מאמינים, אדם יכול ליצר שינוי בדפוסי חיים ולבנות לעצמו שאיפות וחלומות, מתוך ביטחון עצמי ותחושת מסוגלות.

מוזות – תכנית מגמת מוסיקה

מגמת המוסיקה במוזות רואה עצמה מחויבת ליצור תהליכים חינוכיים, חברתיים ותרבותיים משמעותיים. **מטרות על:**

טיפול הידע והעשייה המוזיקלית כמקור השראה בעיצוב תהליכים חינוכיים, חברתיים ותרבותיים המבטאים את העשייה הפסיכו- חינוכית במוזות. חינוך מוזיקלי כגורם מעצב את אישיותו של התלמיד בהווה ובעתיד.

העשרת עולמו התרבותי של התלמיד בתחום המוסיקה, תרבויות המוסיקה, חשיפה לסגנונות מוזיקליים ומאפיינים סגנונות של התקופות השונות.

בניית סביבת למידה המותאמת לצורכי התלמידים ע"י טיפוחה של היכולת אישית תוך קידום וסיוע במיצוי יכולות התלמיד והטמעת חשיבות תהליך הצמיחה ע"י עיסוק שיטתי בתחומי במוסיקה השונים: מעשי, תולדות ותיאוריה.

יצירת אקלים חברתי תרבותי מיטבי שיאפשר תפקוד משמעותי וחוויתי במסגרת המפגש המוסיקלי המעודד סובלנות, כבוד ומחויבות.

מטרות אופרטיביות:

התלמיד יכיר את השפה המוסיקלית על מרכיביה.

התלמיד יכיר סגנונות מוסיקליים ויזהה את המרכיבים המוסיקליים המאפיינים את התקופות השונות.

פיתוח יכולות קוגניטיביות- כגון: תכנון, הערכה, השוואה והסקה.

פיתוח מוטיבציה והקניית כלים ומיומנויות לקבלת ונטילת אחריות ומעורבות חברתית.

פיתוח התלמיד בתחומי עניין אישיים וחברתיים במימוש עצמי

תכנון תכני ההוראה

בתכנון תכני ההוראה ללומדים שונים המורה מתייחס אל מורכבות החומר והתאמתו ללומדים שונים בכיתה, אל כמות החומר הנלמד, אל ידע העולם הנדרש להבנתו, אל רציפות לימוד התכנים בין הנושא הנלמד לזה שקדם לו.

ההוראה במוזות הינה: **הוראה המותאמת** המאפשרת לצוות ההוראה להתמודד עם שונותם של תלמידיהם בבואם לממש מטרות לימודיות, חברתיות ואישיות.

דוגמאות לדרכים אפשריות ליישום הוראה מותאמת\מכוונת ללומד :

- (1) פיתוח חשיבה והבניית הידע בדרכים משמעותיות. שילוב אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה בהוראת התכנים: שאלת שאלות, השוואה, זיהוי רכיבים וקשרים, הסקה והבניית מושגים בתחום.
 - (2) הקניית הרגלי למידה, האזנה למוסיקה והתנהגות בחברה במוזות ומחוצה לה (באולם קונצרטים וכו')
 - (3) הצגת תכני הלימוד כך שיפנו לערוצי קליטה חושיים שונים (חזותי-שמיעתי) - רב ערוציות, פנייה למגוון צורות הצגה לגבי אותו נושא .
 - (4) יצירת מוטיבציה מתמדת ע"י גיוון בשיטות ההוראה והלימוד- למידה פעילה וחוויתית (סיעור מוחין, האזנה, נגינה, שימוש באמצעי עזר\וידאו).
 - (5) הקניית ידע מוסיקלי, כלים , מיומנויות ואסטרטגיות למידה לקראת התמודדות עם בחינות הבגרות העיוניות.
 - (6) לאפשר הזדמנות לחוות הצלחה אמיתית בעשייה ולמידה מוסיקלית, חוויות שיחזקו את תחושת המסוגלות של התלמיד ודימויו העצמי.
- התערבות דידקטית מותאמת לכל תלמיד בהתאם לתחומי החזק ולתחומים לחיזוק. היא כרוכה בסיוע בפיתוח אסטרטגיות למידה יעילות, בהקניית הרגלי למידה תואמים.

למזוזות מתקבלים תלמידים למגמת המוסיקה, ברובם ללא רקע לימודי קודם. איכויות הנגינה בתחילת דרכם במזוזות, נמוכות מאוד, אך אנו מזהים את פוטנציאל היכולת בתהליך הקבלה ובו משקיעים. ההשקעה היא רבה – החל בלמידת הבסיס של קריאת תווים, דרך למידה והבנה של כלי הנגינה וכלה במיומנות של נגינה בהרכבים בדגש על עבודת צוות כהרכב מוסיקלי. כל התלמידים במגמה מקבלים שיעורים פרטיים בנגינה בבית הספר, ובמקרים אחדים אפילו שני שיעורים פרטיים בשבוע. המורים לכלים הם מורים מנוסים, וכולם בעלי ניסיון עשיר בהוראה כמו גם בנגינה מקצועית.

נוסף על איכות הנגינה, הנגינה באנסמבלים שמה דגש על החשיבות של נגינה בקבוצה, הקשבה ותמיכה הדדית. תהליך זה מגיע לשיאו בערב רסיטלים שבו התלמידים נוטלים חלק ברסיטלים של חבריהם תוך שהם נדרשים לעבוד כצוות ולסייע אחד לרעהו. תהליך הלמידה המוסיקלי במזוזות, הנפרש לאורך שלוש שנים, בא לידי ביטוי בשיאו בבגרות המעשית (רסיטל) וכן בבגרות התיאורטית (תולדות המוסיקה, תיאוריה ופיתוח שמיעה). מורי המגמה נותרים פעורי פה לנוכח עבודת הצוות של התלמידים בתום שלוש השנים. המוסיקה היא למעשה כלי חשוב בהשגת היעדים של מזוזות (כמפורט במבוא). תכנית הלימודים של מגמת המוסיקה במזוזות היא ברמת 5 יחידות לימוד המתחלקות כדלהלן:

2 יחידות בתיאוריה, פיתוח-שמיעה וסולפג'. תכנית הלימודים מפורטת בעמוד 19.

1 יחידה בתרבויות המוסיקה (תולדות וספרות המוסיקה). תכנית הלימודים מפורטת בעמוד 8.

2 יחידות בנגינה מעשית, להלן הרסיטל.

הרסיטל (כולל ניתוח ועיבוד היצירות המבוצעות) = 2 יח' לבגרות

לכל תלמיד כיתה יב' יש מורה אחראי שמפקח על הרסיטל. במסגרת הרסיטל על התלמידים לבחור, לעבד ולהפיק ארבע יצירות המשקפות מגוון סגנונות ויכולות התלמיד (מוסיקה קלה, קלאסית, ג'אז ועוד). תהליך זה מתבצע בפיקוח צמוד של המורה האחראי. בזמן בחירת היצירות ובזמן העבודה עליהן מושקעת עבודה בניתוח היצירות והפקתן (כולל עיבוד כמובן).

הציון בנגינה המעשית ייקבע בבחינה של בוחן חיצוני. ציון המגן יורכב מהערכת המורה הישיר על התפקוד בשיעורי הנגינה (25%), המורה האחראי על ההכנה לרסיטל (50%) ורכז המגמה על תפקוד כללי במגמה (25%). הציון הסופי יקבע לפי 50% ציון מגן ו 50% בחינה חיצונית. כפי שצוין בהמשך בהרחבה, הערכת התלמיד מסתמכת על קריטריונים כמותיים ואיכותניים. הערכת התפקוד כוללת: השתתפות קבועה והתמדה, תהליך בחירת קטעי הנגינה לרסיטל, תהליך ההפקה, אופן בניית ההרכב המנגן והובלת ההרכב, רמת שיתוף הפעולה עם חברי ההרכב, יצירתיות ורוחב הספקטרום המוסיקלי הנבחר. השנת תש"ע יש בשכבת יב' 5 תלמידים. 2 מתופפים, 2 זמרות ובסיסט.

בשכבת יא' לומדים 4 תלמידים. זמרת, שני פסנתרנים, חצוצרן וגיטריסטית.
בכיתה י' לומדים 11 תלמידים. 4 גיטריסטים, 3 זמרים, כנרת, 2 מתופפים ופסנתרנית.

רכז המגמה (רצ"ב קורות חיים)

נדב רובינשטיין – פסנתרן, מעבד ומלחין.

מורי המגמה (רצ"ב קורות חיים)

שי אלון - גיטריסט, מלחין, מפיק מוזיקלי ומורה למוסיקה.

מיטשל רחן – סקסופוניסט, מפיק מוזיקלי ומורה למוסיקה.

אראל פז – מלחין ומורה למוסיקה.

זיו קסל – מתופף, מעבד ומפיק מוזיקלי, מורה לתופים.

דני בושקניץ – בסיסט, מפיק מוזיקלי ומורה לבס.

נוסף על כך פועלים בבית הספר מתנדבים מוסמכים במוסיקה, שעובדים עם התלמידים באופן פרטני בתרגולי תיאוריה.

מוזות - תכנית לימודים בתרבויות המוסיקה **(תולדות וספרות) לבגרות 1 יח'**

המורים: אראל פז ומיטשל רוזן
היקף: 3 שנים - 2 שעות שבועיות - סה"כ 1 יחידות לימוד
(60 שעות הוראה X 3 שנים = 180 שעות הוראה)

מטרות התכנית: התלמידים יוכלו להתמצא ברצף ההיסטורי-אסתטי של תולדות המוסיקה המערבית ולזהות את המרכיבים המוסיקליים והמאפיינים הסגנוניים של התקופות שיילמדו. בכיתה יב' ייבחנו התלמידים בבחינת בגרות פנימית בערך של 2 יח' לימוד.

דרכי ההוראה: סקירה של התקופות תוך התייחסות לתהליכים היסטוריים וחברתיים, למאפיינים סגנוניים, סוגות, יוצרים ויצירות מרכזיים. מערכי השיעור כוללים הוראה פרונטלית, דפי עבודה/בסיס לסיכומים, דיון בכיתה, צפייה בווידיאו והאזנה.

הדגש עם תלמידי כיתה י' הוא על יצירת חוויה חיובית במפגש הראשון של רובם עם המוסיקה האמנותית. השנה הראשונה מוקדשת בעיקר ליצירת שפה בסיסית והרחבת אוצר המילים/מונחים אשר ישמשו בכיתות המתקדמות. תוכניות הלימודים של כיתה יא' ו-יב' הינן זהות מבחינת חומר הלימוד (אם כי ההתמקדות היא ביצירות שונות מתוך רשימת ההאזנה ותקופת הלמידה עד הבגרות קצרה יותר בכיתה יב'). החזרה על החומר שנלמד בשנה הקודמת נועדה לעזור התמודד עם הבעיות הן של ליקויי הלמידה והן של נוכחות בכיתה (פיסית ונפשית). חשוב לציין שמרבית תלמידי מוזות מגיעים ללא כל רקע תיאורטי במוסיקה, כך שהחל מכיתה י' ועד בחינת הבגרות בכיתה יב', אנו מלמדים אותם את חומר הלימוד באינטנסיביות ובחזרתיות, בכדי שהשפה המוסיקלית תופנם. כמו כן, כפי שצוין, מרבית התלמידים בבית הספר הם בעלי לקויות למידה והפרעות קשב וריכוז, והחזרתיות על החומר מדי שנה לצד הרחבת החומר הלימודי מאפשרים להם להתמצא בחומר הנלמד. החומר הביבליוגרפי המשמש את המורים (התלמידים מקבלים סיכומים ודפי עבודה) מצורפים סיכומי שיעור לדוגמה.

A New Approach to Sight Singing - Sol Berkowitz, Leo Kraft, Gabriel Fontrier
Harmony & voice leading – Edward Aldwell & Carl Schachter
First steps in music theory – Eric Taylor
Rhythmic training – Robert Starer

Modus Novus – Lars Edland

A History of Western Music - D. J. Grout, C. V. Palisca and J. P. Burkholder

Music in Time - James Galway

D. J. Grout, C. V. Palisca and J. P. Burkholder, eds., A History of Western Music, 7th ed. (New York: W. W. Norton, 2006).

Norton Recorded Anthology of Western Music (New York: W. W. Norton, 2006).

מוסיקה ממבט ראשון – (האוניברסיטה הפתוחה) עדו אברבאיה, רון וידברג, בנימין פרל, בת-שבע שפירא

מקורות אינטרנטיים:

ווידאו:

<http://Youtube.com>

תווים ודוגמאות מתוך יצירות:

<http://wikimedia.org>

http://www.cpd.org/wiki/index.php/Main_Page

<http://icking-music-archive.org>

<http://imslp.org>

הערכה:

דרכי ההערכה נמדדים במוזות בשני אופנים: לפי מדדים כמותיים ולפי מדדים איכותניים.

מדדים איכותניים

- התמדה והשתתפות בשיעורים (5%)
 - השקעה וגילוי עניין וסקרנות בחומר הנלמד ובהרחבת הידע התיאורטי (5%)
 - תהליך התפתחותי רגשי בתוך תהליך הלמידה (ביטחון עצמי, קבלת אחריות, יכולת לקבל ביקורת ועוד) (5%)
 - ארגון וכתיבת החומר הלימודי. (5%)
- סה"כ המדדים האיכותניים מהווים 20% מהציון הסופי של התלמיד.

מדדים כמותיים

בכיתה י' ויא': 2 בחני ידע בסיום לימוד נושא (בכתב או בע"פ). בוחן ידע – 10% סה"כ: 20% מהציון השנתי

- בחינה (אחת לפחות) על שני נושאי לימוד לפחות - 30% סה"כ: 60% מהציון השנתי
- מדד איכותי = 20%
- סה"כ ציון שנתי = 100%
- בחינת מתכונת בכיתה יב' - 40%

בכיתה יב' - 20% ציון התלמיד נקבע בסמסטר א', ו- 20% ציון התלמיד נקבע בסמסטר ב', בסה"כ ממוצע הציון של 2 הסמסטרים, מהווה 40%, הציון הסופי של כיתה י' + כיתה יא' (הממוצע שלהם), מהווה 20% מהציון וציון המתכונת מהווה 40%. סה"כ ציון ההגשה לבגרות מורכב מהפרמטרים הנ"ל.

- ציון סופי בכיתה י'- מהווה 10% מציון ההגשה לבגרות.
- ציון סופי בכיתה יא'- מהווה 10% מציון ההגשה לבגרות
- ציון י"ב כולל 40% מתכונת ו-60% כל השאר.

משקל בציון הסופי			
10%	20% 60% 20%	2 בחני ידע 2 מבחנים מדד איכותי	י'
10%	20% 60% 20%	2 בחני ידע 2 מבחנים מדד איכותי	יא'
40%	20% 60% 20%	2 בחני ידע 2 מבחנים מדד איכותי	יב'
40%		40%	מתכונת
100%			סה"כ ציון הגשה

הציון הסופי של התלמיד לאחר בחינת הבגרות, הוא 50% ציון הגשה לבגרות ו-50% ציון בחינת הבגרות.

סה"כ המדדים הכמותיים- מהווים 80% מהציון הסופי של התלמיד.

סה"כ המדדים- איכותניים וכמותיים- מהווים את 100% הציון של התלמיד.

נושאי מבחן הבגרות: המוסיקה האמנותית האירופית מימי הביניים ועד המאה ה-21 תוך דגש על שלוש תקופות עיקריות: בארוק, רומנטיקה והמאה ה-20.

מבנה המבחן:

(1) תולדות:

חלק א: שאלות פתוחות – הכוללות כותרת וסעיפי משנה.

בחלק זה נדרשים חלק מן התלמידים לבחינה מותאמת (הכתבה לבוחן או הקטנת הערך היחסי של התשובה בניקוד הכולל).

חלק ב: מושגים

חלק ג: השלמת משפטים

חלק ד: שאלון אמריקאי

(2) ספרות:

חלק ה: קטעים לזיהוי מתוך רשימת ההאזנה
חלק ו: קטעים שלא הושמעו בכיתה – זיהוי תקופה, סגנון, הרכב מבצע

*** מצורפת דוגמה למבחן הבגרות בתולדות הג'אז 2009 (עד הבחינה היתה בתולדות הג'אז. 2010 הבחינה בתולדות המוסיקה המערבית. הבחינה תכתב באותו פורמט)**

כיתה י' - תרבויות המוסיקה
יחידת מבוא – סקירה כללית – מהעת העתיקה ועד ראשית המאה ה-20

שיעור	נושא	מטרות	מושגים/יצירות/יוצרים	הערכה
1-2	סוגים של מוסיקה	יצירת מסגרת התמצאות כללית בתוך שפע הסגנונות והתרבויות.	מוסיקה אמנותית, עממית, דתית, שימושית ופופולארית. פונקציות של המוסיקה בחיי הקהילה והפרט. יחסי יוצר-מבצע-מאזין.	מדדים איכותניים 20%
3-4	תרבויות מוסיקליות בעולם	מיון התרבויות המוסיקליות העיקריות לפי מאפיינים מוסיקליים (מלודיה, קצב, צורות, מרקמים, כלי נגינה והגוון הקולי) מפגשי תרבויות ותוצריהן הסגנוניים.	"גושי תרבויות": אירופה, מדינות הים-התיכון, צפון אירופה, מדינות סלביה, העולם המוסלמי, המזרח הרחוק, האוכלוסייה המקורית של האמריקות, אוסטרליה ואפריקה.	
5	בוחר			10%
6-8	מוסיקה אמנותית קונצרטית	מקומה של המוסיקה האמנותית-קונצרטית בתרבות הכלל עולמית. מיקום תקופות על ציר הזמן	התפתחות התיוו, פרטיטורה, יחסי יוצר-מבצע-מאזין, אלתור, פרשנות-אותנטית, גופי ביצוע, ימי-הביניים, רנסאנס, בארוק, קלאסיקה, רומנטיקה, מוסיקה מודרנית.	
9-11	ימי-הביניים	התודעות ראשונית למבנים צורניים ולתהליכים בסיסיים הרלוונטיים לתקופה. התלמידים יזהו את המרכיבים המוסיקליים והמאפיינים הסגנוניים של התקופה והיוצרים.	מוסיקה גרגוריאנית, תפילות מרכזיות (מיסה ואופיס), מודוסים, ראשית הרב-קוליות (אורגאנום, מוטט), מוסיקה חילונית חד-קולית (טרובדורים וטרוברים), מונופונייה.	
12-14	רנסאנס	"	מוסיקה דתית וחילונית (מוטט, מיסה, מדריגל, שאנסון, ריקודים, פוליפונייה, גוטנברג, תנועת ההומניזם, מרטין לותר, פלסטרינה, ויליאם בירד, ג'אקופו פרי.	

15	מבחן – ימי הביניים והרנסאנס			30%
16-18	בארוק	"	האופרה והאורטוריה, מבנים ווקאליים עיקריים (רצ'יטיב, אריה). מוסיקה כלית, הסוויטה וריקודיה, הסונטה, קונצ'רטו וקונצ'רטו גרוסו, קונטרפונקט, פוליפוניה – פוגה. מוסיקה דתית – חידושי המוסיקה הלותרנית – כוראל, קנטטה, באך, הנדל, ויואלדי.	מדדים איכותניים
19-21	קלאסיקה	"	"נאורות", יחסי יוצר-קהל בחברה הבורגנית-אזרחית החדשה. הקלאסיקה הווינאית – סונטה, סימפוניה, קונצ'רטו, אופרה, מוצרט, היידן.	
22	בוחר			10%
22-26	רומנטיקה	"	אינטימיות מול גרנדיזיות, מוסיקה תכניתית, לאומיות, ליד, מיניאטורה, בלדה, נוקטורן, אינטרמצו, וירטואוזיות, "השמרנים": ברהמס, שוברט, מנדלסון, "החדשנים": ברליוז, ואגנר, ליסט. שומאן, שופן, ורדי-אופרה, סמטנה, דבו'אק.	מדדים איכותניים
27-30	מבחן – בארוק, קלאסיקה ורומנטיקה			30%

60 שעות

החומר הביבליוגרפי מסתמך על דפי עבודה שמכין המורה המקצועי על סמך רשימת היצירות המצורפת.

סמסטר א' נחלק ל-15 שיעורים בממוצע, וכך גם סמסטר ב'.
בכל סמסטר: א. נלמדות 30 שעות בקירוב.

ב. מתקיים בוחר 1 לפחות, המרכיב 20% מהציון

ג. מתקיימת בחינה 1 לפחות המרכיבה 60% מהציון

ד. הציון הסופי מורכב מ- בוחר + בחינה + 20% מדדים איכותניים.

כיתה יא' – תרבויות המוסיקה (תולדות וספרות)
בארוק, רומנטיקה ונושאים נבחרים מתוך המוסיקה האמנותית במאה ה-20

שיעור	נושא	מטרות	מושגים	מלחינים/יצירות	הערכה
1-2	חזרה ורענון				מדדים איכותניים
3	<u>בארוק</u> : רקע, מקורות ומאפיינים	הכרת מאפייני מוסיקת הבארוק והקשרם לאמנות התקופה לרוח התקופה (דת, חברה, פוליטיקה).	רפורמציה-קונטרה רפורמציה, קונטרפונקט, פוליפוניה, טיפול בדיסוננסים, תורת האפקטים, ערי מדינה, כנסיה, פרימה/סקונדה פרקטיקה, נושא מוסיקלי.	הנדל: סונטה לחלילית וקונטינואו אופ' 1 מס' 11.	20%
4	המוסיקה הכלית בבארוק	הכרת כלי הנגינה האופייניים לתקופה, האידיאל הצלילי, והז'אנרים הבולטים.	התזמורת, בסו-קונטינואו, כלי המקלדת, כיוון מושווה, וארציות, פסקליה, שקון, כוראל-פרלוד.	קורלי: טריו סונטה אופ' 3 מס' 2	
5	בוהן				7%
5-6	יצירות כליות חד-פרקיות	הכרת הצורות הכליות החד פרקיות תוך התמקדות בפוגה והבנת ייחודה והטכניקות הקומפוזיטוריות.	פנטסיה וטוקטה, פרלוד, פוגה, אקספוזיציה, נושא נגדי, אפיזודה, נקודת עוגב, ראי, סרטן, אוגמנטציה, דימנוציה, סטרטו.	באך: פרלוד ופוגה ברה מינור מתוך הפסנתר המושווה.	מדדים איכותניים
7-8	יצירות כליות רב-פרקיות	הכרת הצורות הרב-פרקיות תוך התמקדות בריקודי החובה של הסוויטה, בסונטה ובקונצ'רטו.	סונטה, דה-קייזה, דה-קאמרה, סוויטה, אלמנד, קורנט, סרבנד, ג'יג, מנואט, גבוט, פתיחה צרפתית/איטלקית, קונצ'רטו סולו/גרוסו	באך: סוויטה מס' 2 לחליל ותזמורת בסי מינור. ויואלדי: ארבע העונות.	
9-10	מוסיקה קולית	הכרת המוסיקה הקולית ועמידה על	קנטטה, אופרה, אורטוריה, הקאמרה הפלורנטינית,	הנדל: מתוך האורטוריה המשיח.	

	פרסל: אריה מתוך דידו ואניאס	מונטוורדי, אורפיאו, אריות, רציטיבים, תורת האפקטים	הפונקציונליות של דרכי ההבעה השונות וההבדלים ביניהן.		
11	20%			מבחן מסכם - בארוק	
12	מדדים איכותניים	בטהובן: סימפוניה מס' 3	"סער ופרץ", מלחמות אידיאלוגיות, לאומיות, המהפכה הצרפתית, אביב העמים, חופש הביטוי, ביטול המעמדות, ניגודים	הכרת מאפייני המוסיקה של התקופה הרומנטית בהקשר לאמנות התקופה לרוח התקופה (דת, חברה, פוליטיקה).	רומנטיקה: המאה ה-19 תמורות ומהפכות
13-15		שוברט: שר היער בטהובן: סימפוניה מס' 5 פרק ראשון ורביעי	השיר האמנותי, מחזורי שירים, בלדה, פואמה סימפונית, מיניאטורה, הסוויטה הרומנטית	הכרת הצורות המרכזיות בזרם	צורות מוסיקליות
16	7%			בחינה	
16-18	מדדים איכותניים	בררהס: סימפוניה מס' 4 פרק ראשון מוסורגסקי: תמונות מ	"שילוב האמנויות",	הכרת ההבדלים העקרוניים בין הגישות והרקע להתפתחותן.	מוסיקה "תכניתית" ומוסיקה "אבסולוטית"
19		סמטנה: מתוך הכלה המכורה גריג: מחול נורבגי אופ. 35 מס' 3 ביזה: מתוך כרמן	מזורקה, פולונז,	הבנת הרקע ההיסטורי להתגברות הלאומיות ובחינת ההקשר המוסיקלי	הרומנטיקה והלאומיות
19	20%			מבחן מסכם - רומנטיקה	
20-21	מדדים איכותניים	סטרווינסקי: פולחן האביב – "הערצת האדמה"	ניאו-מודאליות, ניאו- קלאסיקה, צליל מרכזי, היררכיה, כרומטיקה, צבעים הרמוניים, טונאליות חדשה, א-טונאליות, אמנסיפציה של הדיסוננס.	הבנת הרקע לפריצת גבולות הטונאליות	טונליות ו-א- טונליות במעבר המאה
22-23		שנברג: 6 קטעים זעירים לפסנתר אופ 19 שנברג: פיירו הסהרורי אופ. 21	שורה, ראי, סרטן, ראי של הסרטן, טרנספוזיציה, "האסכולה הווינאית השנייה", סוריאליזם טוטאלי,	הכרת עקרונות השיטה והבנת הקונפליקט שעוררה בין חסידי השיטה למתנגדים	מוסיקה דודקפונית (מוסיקת שנים-עשר הטונים)

		אקספרסיוניזם.			
24-25	מוסיקה רפטיטיבית, מוסיקה מינימליסטית	הכרת מאפייני הז'אנר ויוצרו החשובים. הבנת ההקשר ה"על-תרבותי/תקופתי"	תבניות אוסטינטו, מוסיקה אפריקאית, לולאות, טראנס, מינימליזם, זמן-חלל-אנרגיה, מוסיקה מדיטטיבית, תיווי גראפי	סטיב רייך: תהילים סטיב רייך: רכבות אחרות ארוו פארט: מיסה סילאביקה, פרק הגלוריה פיליפ גלאס: סרט	
26	בוחן				6%
26-27	מוסיקה קונספטואלית ומוסיקה אלאטורית, או מוסיקה מקרית ("Chance Music")	הכרת מאפייני הז'אנר ויוצרו החשובים.	מקריות, אלטור מוגבל, מסר חוץ מוסיקלי.	קייג': סונטות לפסנתר ממוכן	מדדים איכותניים
28-29	מוסיקה קונקרטיט ומוסיקה אלקטרו-אקוסטית	הבנת ההקשר בין ההתפתחות הטכנולוגית ליצירה האמנותית. הכרת מאפייני הז'אנר ויוצרו החשובים.	חומר גלם צלילי, סרט מגנטי, סינטיסייזר,	וארו: פואמה אלקטרונית ביטלס: מהפכה מס. 9	
30	השימוש בקול במוסיקה של המאה העשרים	הבנת שינוי התפיסה של ההבעה הקולית.	אופני הבעה חדשים, פירוק מילים להברות ויחידות צליל.	בריו: סקוונצה מס' 3 מנחם צור: סרט מצויר	
31	מבחן מסכם – המאה ה-20				20%

החומר הבבליוגרפי מסתמך על דפי עבודה שמכין המורה המקצועי על סמך רשימת היצירות המצורפת.

סמסטר א' נחלק ל-15 שיעורים בממוצע, וכך גם סמסטר ב'.
בכל סמסטר: א. נלמדות 30 שעות בקירוב.

ב. מתקיים בוחן 1 לפחות, המרכיב 20% מהציון

ג. מתקיימת בחינה 1 לפחות המרכיבה 60% מהציון

ד. הציון הסופי מורכב מ- בוחן+ בחינה + 20% מדדים איכותניים.

כיתה יב' – תרבויות המוסיקה
בארוק, רומנטיקה ונושאים נבחרים מתוך המוסיקה האמנותית במאה ה-20

שיעור	נושא	מטרות	מושגים	הערכה
1	חזרה ורענון			
3	<u>בארוק</u> : רקע, מקורות ומאפיינים	הכרת מאפייני מוסיקת הבארוק והקשרם לאמנות התקופה לרוח התקופה (דת, חברה, פוליטיקה).	רפורמציה-קונטרה רפורמציה, קונטרפונקט, פוליפוניה, טיפול בדיסוננסים, תורת האפקטים, ערי מדינה, כנסיה, פרימה/סקונדה פרקטיקה, נושא מוסיקלי.	הנדל: סונטה לחלילית וקונטינאו אופ 1 מס' 11.
3-4	המוסיקה הכלית בבארוק	הכרת כלי הנגינה האופייניים לתקופה, האידיאל הצלילי, והז'אנרים הבולטים.	התזמורת, בסו-קונטינאו, כלי המקלדת, כיוון מושווה, וואריציות, פסקליה, שקון, כוראל-פרלוד.	קורלי: טריו סונטה אופ' 3 מס' 2
5	בוחר			7%
5	יצירות כליות חד-פרקיות	הכרת הצורות הכליות החד פרקיות תוך התמקדות בפוגה והבנת ייחודה והטכניקות הקומפוזיטוריות.	פנטסיה וטוקטה, פרלוד, פוגה, אקספוזיציה, נושא נגדי, אפיזודה, נקודת עוגב, ראי, סרטן, אוגמנטציה, דימנציה, סטרטו.	באך: פרלוד ופוגה ברה מינור מתוך הפסנתר המושווה.
6	יצירות כליות רב-פרקיות	הכרת הצורות הרב-פרקיות תוך התמקדות בריקודי החובה של הסוויטה, בסונטה ובקונצ'רטו.	סונטה, דה-קייזה, דה-קאמרה, סוויטה, אלמנד, קורנט, סרבנד, ג'יג, מנואט, גבוט, פתיחה צרפתית/איטלקית, קונצ'רטו סולו/גרסו	באך: סוויטה מס' 2 לחליל ותזמורת בסי מינור. באך: ג'יג מסוויטה אנגלית מס' 2 ויואלדי: ארבע העונות. באך: קונצ'רטו ברנדנבורגי

	מס' 1, פרק ראשון.				
7	מוסיקה קולית	הכרת המוסיקה הקולית ועמידה על הפונקציונליות של דרכי ההבעה השונות וההבדלים ביניהן.	קנטטה, אופרה, אורטוריה, הקאמרה הפלורנטינית, מונטוורדי, אורפיאו, אריות, רציטיבים, תורת האפקטים	הנדל: מתוך האורטוריה המשיח באך: קנטטה 140, פרק רביעי ושביעי באך: קנטטה 150, פרק אחרון. פרסל: אריה מתוך דידו ואניאס	
8	מבחן מסכם - בארוק				20%
9	רומנטיקה: המאה ה-19 תמורות ומהפכות	הכרת מאפייני המוסיקה של התקופה הרומנטית בהקשר לאמנות התקופה לרוח התקופה (דת, חברה, פוליטיקה).	"סער ופרץ", מלחמות אידיאולוגיות, לאומיות, המהפכה הצרפתית, אביב העמים, חופש הביטוי, ביטול המעמדות, ניגודים	בטהובן: סימפוניה מס' 3	מדדים איכותניים
10-11	צורות מוסיקליות	הכרת הצורות המרכזיות בזרם	השיר האמנותי, מחזורי שירים, בלדה, פואמה סימפונית, מיניאטורה, הסוויטה הרומנטית	שופן: פרלוד אופ. 28 מס' 4 שוברט: שר היער שוברט: דג השמך בטהובן: סימפוניה מס' 5 פרק ראשון ורביעי	
12	בוחר				6%
12-13	מוסיקה "תכניתית" ומוסיקה "אבסולוטית"	הכרת ההבדלים העקרוניים בין הגישות והרקע להתפתחותן.	"שילוב האמנויות",	ברהמס: סימפוניה מס' 4 פרק ראשון ברליוז: הסימפוניה הפנטסטית פרק רביעי מוסורגסקי: תמונות בתערוכה מאהלר: סימפוניה מס' 1, פרק שלישי	מדדים איכותניים
14	הרומנטיקה והלאומיות	הבנת הרקע ההיסטורי	מזורקה, פולונז	סמטנה: מתוך הכלה המכורה	

		להתגברות הלאומיות ובחינת ההקשר המוסיקלי		גריג: מחול נורבגי אופ. 35 מס' 3 ביזה: מתוך כרמן	
15	מבחן מסכם - רומנטיקה			20%	
16	טונליות ו-א- טונליות במעבר המאה	הבנת הרקע לפריצת גבולות הטונאליות	ניאו-מודאליות, ניאו- קלאסיקה, צליל מרכזי, היררכיה, כרומטיקה, צבעים הרמוניים, טונאליות חדשה, א-טונאליות, אמנסיפציה של הדיסוננס.	סטרואינסקי: פולחן האביב - "הערצת האדמה" סטרואינסקי: ציפור האש	מדדים איכותניים
17	מוסיקה דודקפונית (מוסיקת שנים- עשר הטונים)	הכרת עקרונות השיטה והבנת הקונפליקט שעוררה בין חסידי השיטה למתנגדים	שורה, ראי, סרטן, ראי של הסרטן, טרנספוזיציה, "האסכולה הווינאית השנייה", סוריאליזם טוטאלי, אקספרסיוניזם.	שנברג: 6 קטעים זעירים לפסנתר אופ 19 שנברג: פיירו הסהורי אופ. 21	
18	מוסיקה רפטיטיבית, מוסיקה מינימליסטית	הכרת מאפייני הז'אנר ויוצרי החשובים. הבנת ההקשר ה"על- תרבותי/תקופתי"	תבניות אוסטינטו, מוסיקה אפריקאית, לולאות, טראנס, מינימליזם, זמן-חלל- אנרגיה, מוסיקה מדיטטיבית, תיווי גראפי	סטיב ריי: תהלים סטיב ריי: רכבות אחרות ארוו פארט: מיסה סילאביקה, פרק הגלוריה פיליפ גלאס: סרט	
19	בחינה			7%	
19	מוסיקה קונספטואלית ומוסיקה אלאטורית, או מוסיקה מקרית ("Chance Music")	הכרת מאפייני הז'אנר ויוצרי החשובים.	מקריות, אלתור מוגבל, מסר חוץ מוסיקלי.	קייג'ל: סונטות לפסנתר ממוכן	מדדים איכותניים
20	מוסיקה קונקרטיט ומוסיקה אלקטרו- אקוסטית	הבנת ההקשר בין ההתפתחות הטכנולוגית ליצירה האמנותית. הכרת מאפייני הז'אנר ויוצרי החשובים.	חומר גלם צלילי, סרט מגנטי, סינתיסייזר,	וארז: פואמה אלקטרונית ביטלס: מהפכה מס. 9.	
21	השימוש בקול במוסיקה של המאה העשרים	הבנת שינוי התפיסה של ההבעה הקולית.	אופני הבעה חדשים, פירוק מילים להברות ויחידות צליל.	בריו: סקוונצה מס' 3 מנחם צור: סרט מצויר	

40%				חזרה ותרגול מתכונת ובגרות	22-
-----	--	--	--	---------------------------	-----

החומר הביבליוגרפי מסתמך על דפי עבודה שמכין המורה המקצועי על סמך רשימת היצירות המצורפת.

סמסטר א' נחלק ל-15 שיעורים בממוצע, וסמסטר ב' קצר יותר ונחלק ל-12 שיעורים.
בכל סמסטר: א. נלמדות 30 שעות בקירוב.

ב. מתקיימים בחנים, המרכיבים 20% מהציון (בכל סמסטר)

ג. מתקיימות בחינות המרכיבות 60% מהציון (בכל סמסטר)

ד. מתקיימת בחינת מתכונת המרכיבה 40% מהציון

ד. הציון הסופי מורכב מ- בחנים+ בחינות+ בחינת מתכונת+ 20% מדדים איכותניים.

רשימת היצירות:

1. באך: פרלוד ופוגה ברה מינור מתוך הפסנתר המשווה.
2. באך: סוויטה מס' 2 לחליל ותזמורת בסי מינור.
3. באך: ג'יג מתוך סוויטה אנגלית מס' 2
4. ויואלדי: ארבע העונות.
5. באך: קונצ'רטו ברנדנבורגי מס' 1, פרק ראשון.
6. קורלי: טריו סונטה אופ' 3 מס' 2
7. הנדל: סונטה לחלילית וקונטינאו אופ' 1 מס' 11.
8. הנדל: מתוך האורטוריה המשיח
9. באך: קנטטה 140, פרק רביעי ושביעי
10. באך: קנטטה 150, פרק אחרון.
11. פרסל: אריה מתוך דידו ואניאס
12. בטהובן: סימפוניה מס' 3
13. בטהובן: סימפוניה מס' 5 פרק ראשון
14. ברהמס: סימפוניה מס' 4 פרק ראשון ורביעי
15. שופן: פרלוד אופ. 28 מס' 4
16. שוברט: שר היער
17. שוברט: דג השמך
18. ברליוז: הסימפוניה הפנטסטית פרק רביעי
19. סמטנה: מתוך הכלה המכורה
20. גריג: מחול נורבגי אופ. 35 מס' 3
21. ביזה: מתוך כרמן
22. מוסורגסקי: תמונות בתערוכה
23. מאהלר: סימפוניה מס' 1, פרק שלישי
24. סטרווינסקי: ציפור האש
25. סטרווינסקי: פולחן האביב
26. שיינברג: פיירו לונר
27. שיינברג: 6 קטעים לפסנתר אופ. 19
28. סטיב רייך: תהילים

29. סטיב רייך: רכבות אחרות
30. קייג': סונטות לפסנתר ממוכן
31. וארז: פואמה אלקטרונית
32. וארז: יוניציות
33. ארוו פארט: מיסה סילאביקה, פרק הגלוריה
34. בריו: סקוונצה מס' 3
35. מנחם צור: מוסיקה לסרט מצויר

מוזות – תכנית לימודים בתיאוריה, פיתוח-שמיעה וסולפג' לבגרות 2 יח'

המורים: אראל פז, מיטשל רוזן ונדב רובינשטיין.
התלמידים לומדים בנפרד 2 בשבוע פיתוח שמיעה ושעתיים בשבוע תיאוריה. בנוסף על כך, הם מקבלים תרגול תיאוריה קבוצתי ובמקרים רבים שיעורים ותרגולים פרטניים.

השנתון לומד ככיתה אחת. כל הילדים מקבלים שיעורי תגבור פרטיים עם המורים והמתנדבים.
היקף: 3 שנים - 4 שעות שבועיות - סה"כ 2 יחידות לימוד
(120 שעות הוראה X 3 שנים = 360 שעות הוראה)

בכיתה יב' - 20% ציון התלמיד נקבע בסמסטר א', ו- 20% ציון התלמיד נקבע בסמסטר ב',
בסה"כ ממוצע הציון של 2 הסמסטרים, מהווה 40%, הציון הסופי של כיתה י' + כיתה יא'
(הממוצע שלהם), מהווה 20% מהציון וציון המתכונת מהווה 40%. סה"כ ציון ההגשה לבגרות
מורכב מהפרמטרים הנ"ל.

הציון בכל שנה (כמודגם גם בתולדות המוסיקה) מורכב ממדדים איכותניים (20%), בחנים (20%) ובחינות (60%).

ציון סופי בכיתה י'- מהווה 10% מציון ההגשה לבגרות. (עבודת בית 7%, עבודת כיתה 28%, מבחנים ובחנים 65%).

ציון סופי בכיתה יא'- מהווה 10% מציון ההגשה לבגרות (חלוקה כמו בכיתה י').
ציון י"ב כולל 40% מתכונת ו-60% כל השאר.

הציון הסופי של התלמיד לאחר בחינת הבגרות, הוא 50% ציון הגשה לבגרות ו-50% ציון בחינת הבגרות.

משקל בציון הסופי			
10%	20% 60% 20%	2 בחני ידע 2 מבחנים מדד איכותי	י'
10%	20% 60% 20%	2 בחני ידע 2 מבחנים מדד איכותי	י"א
40%	20% 60% 20%	2 בחני ידע 2 מבחנים מדד איכותי	יב
40%		40%	מתכונת
100%			סה"כ ציון הגשה

*** מצורפת בחינת בגרות 2009.**
מבנה הבחינה השנה יהיה מורכב מיותר סעיפים כפי שמפורט בסוף המסמך.

כיתה י' – תורת המוסיקה (תיאוריה, פיתוח-שמיעה וסולפג')
בכל שבוע התלמידים לומדים 2 תיאוריה ושעתיים פיתוח שמיעה. בנוסף על כך שיעורי תגבור פרטיים.

שיעור	נושא	מטרות	מושגים	דרכי למידה	הערכה
1-3	הצליל	הכרת תכונות הצליל, דרכי הפקת צליל ומושגים כלליים בתורת הצליל	תדירות, ממברנה, רעש, צליל, משך-עוצמה-גוון, צלילים עיליים, אוקטאבה, משפחות הכלים.	הרצאה, הדגמות ותרגול.	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
4	המקלדת	הכרת עקרונות ומבנה המקלדת. הקניית היכולת להתמצא על המקלדת.	שמות הצלילים, חצאי טונים, במולים ודיאזים, אוקטאבה.	הרצאה, הדגמות ותרגול.	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
5	בחינה				5%
6-7	תיווי	הכרת יסודות התיווי. התלמיד יוכל לכתוב ולזהות גבהי צליל במפתחות סול ופה.	שמות הצלילים, חמשה, מפתחות סול ופה, קווי עזר, במולים ודיאזים, ערכים ריתמיים.	הרצאה, הדגמות ותרגול.	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
8	בחינה				10%
9-14	מקצב	פיתוח היכולת לקרוא, לרשום ולזהות משקלים ומקצבים בסיסיים.	ערכים ריתמיים, תיבות, קשתות חיבור, משקלים שכיחים, תבניות קצב בסיסיות, מקצב מנוקד, סינקופה, טריולה, המיולה.	הרצאה, הדגמות ותרגול (זיהוי משקלים בטקסט כתוב, הוספת קווי תיבה, כתיבת מקצבים לתוך משקל נתון בעזרת שימוש בערכים רתמיים נתונים, הוספת קשתות ופישוט מקצב)	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
15-17	הוראות ביצוע	הכרת הוראות הביצוע השכיחות. הבנת החשיבות וההשפעה של הוראות הביצוע לגבי הפרשנות המוסיקלית.	דינאמיקה, מפעם, הוראות ביצוע שכיחות, קשתות פראזה, פיסוק וארטיקולציה.	הרצאה, הדגמות, תרגול (זיהוי הוראות ביצוע בטקסט מוסיקלי, הוספה של הוראות מוסיקליות לטקסט "עירום" ונגינת התוצאה) * השוואת ביצועים (סונטת האביב – וידאו)	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
18	בחינה				15%
19-20	מבוא למרווחים	התלמיד יוכל לזהות ולבנות מרווחים	מרווח מלודי-הרמוני, שמות המרווחים, גודל המרווח, היפוכי מרווח, קונסוננס ודיסוננס, אנהרמוניה, מרווחים מוגדלים ומוקטנים,	הרצאה, הדגמות, דפי תרגול (בנייה וזיהוי, ניתוח מרווחים במלודיות מוכרות, יצירת מלודיות חדשות	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%

	באמצעות מרווחים (נתונים)	פתרונות לדיסוננס.			
21-26	המרווחים הזכים, הדיסוננטים, הקונסוננטים, המוגדלים והמוקטנים	העמקת השליטה במרווחים כהכנה לבניית זיהוי אקורדים	אוקטאבה, קווינטה, קוורטה, פרימה. ספטימה, טריטון, סקונדה. סקסטה וטרצה.	הרצאה, הדגמות, דפי תרגול (בנייה זיהוי, ניתוח מרווחים במלודיות מוכרות, יצירת מלודיות חדשות באמצעות מרווחים נתונים)	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
27-30	חזרה למבחן המסכם ומבחן				35% סה"כ: 100%

כל שבוע התלמידים מקבלים 4 שעות של תיאוריה ופיתוח שמיעה.

שיעור	נושא	מטרות	מושגים	דרכי למידה	הערכה
1-2	חזרה ורענון				ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
3	בחינה				5%
4-6	מבוא לטונאליות	עמידה על ההבדלים בין מוסיקה מודאלית, טונאלית וא-טונאלית.	טונאליות, מודאליות, א-טונאליות, סולמות מז'ור ומינור.	הרצאה, הדגמות, דפי תרגול (בנייה וזיהוי מודוסים וסולמות, ניתוח מלודיות מוכרות, יצירת מלודיות חדשות בסולמות ומודוסים נתונים)	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
7-9	טונאליות	העמקת ההיכרות עם עקרונות השפה הטונאלית	סולמות מז'ור ומינור, מעגל הקווינטות, סולמות מקבילים, צלילים יציבים ופעילים.	הרצאה, הדגמות, דפי תרגול	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
10	בחינה				7%
11-13	סולמות נוספים	הרחבת בסיס השליטה בסולמות שונים. התלמיד יוכל לזהות צליל מרכזי ולבנות/ולזהות מודוסים וסולמות	כרומטי, טונים שלמים, פנטטוני, מודוסים שכיחים, סולמות במוסיקה יהודית, מקאמאת מזרח-תיכוניים, מיקרו-טונאליות.	הרצאה, הדגמות, דפי תרגול	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
14-17	אקורדים משולשים	יצירת בסיס בהבנה הרמונית. התלמיד יוכל לבנות אקורדים ולזהות את המצלול שלהם.	מז'ור, מינור, מוקטן, מוגדל, מצב יסודי, היפוכים.	הרצאה, הדגמות, דפי תרגול	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
18	בחינה				8%
19-22	ספטאקורדים	"	שבעה סוגי ספטאקורדים במצב יסודי, ספטאקורד דומיננטי והיפוכיו.	הרצאה, הדגמות, דפי תרגול	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
23	בחינה				10%
24-25	אקורדים אופייניים במוסיקה פופולארית וג'אז	הרחבת בסיס הידע ההרמוני במוסיקה קלה. הבנת ההבדל בין צלילים בעלי פונקציה הרמונית כתוצאה מהולכת	טנשנים, מתחים, 7,9,11	הרצאה, הדגמות, דפי תרגול	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%

			קולות ובין "הוספת צבע" לאקורד		
35%				חזרה למבחן המסכם ומבחן	26-30
סה"כ 100%					

שיעור	נושא	מטרות	מושגים	דרכי למידה	הערכה
1-2	חזרה ורענון				ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
3	בחינה				10%
4-5	עקרונות השפה הטונאלית	שליטה במושגי היסוד של השפה הטונאלית	היררכיה, פונקציות ראשיות, מתח והרפיה, טוניקה, סאב-דומיננטה ודומיננטה, צלילים יציבים, טון מוביל, סוגי קדנצות.	הרצאה, הדגמות, דפי תרגול	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
6-7	מצבי אקורדים	הכנה לכתיבה בארבעה קולות. שליטה במצבי האקורדים	מצבי סופרן שונים, פריסת אקורד – פתוח-סגור, מנעדי הקולות השונים.	הרצאה, הדגמות, דפי תרגול	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
8	בחינה				10%
9-11	עקרונות ההרמוניה המסורתית	העמקת ההיכרות עם הכתיבה הכוראלית	הולכת קולות, הכפלות בסיסיות, מרחק בין קולות, צלילים משותפים, קווינטות ואוקטבות מקבילות ונסתרות	הרצאה, הדגמות, דפי תרגול	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
12	הסולם המינורי – מאפיינים וטיפול בבעיות ייחודיות	בחינת הבעיות המתעוררות בכתיבה כוראלית בסולם המינורי.	הולכת קולות, מודאליות, טבעי, הרמוני, מלודי	הרצאה, הדגמות, דפי תרגול	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
13	בחינה				10%
14-15	סוגי מודולציות בסיסיים	הכירות עם סוגי המודולציות הבסיסיים	דרגות משותפות, דומיננטה שניונית	הרצאה, הדגמות, דפי תרגול	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
16-19	הרמון בארבעה קולות עפ"י מהלך הרמוני נתון (היפוכים)	התלמיד יוכל לכתוב בס עפ"י מהלך דרגות נתון ולהרמן אותו בארבעה קולות	דרגות, פונקציות, היפוכים, מצבי סופרן, הולכת קולות, הכפלות, מודולציה באמצעות דומיננטה שניונית	הרצאה, הדגמות, דפי תרגול	ע. בית: 1% ע. בכיתה: 4%
20 ואילך	חזרה ותרגול למבחני המתכונת והבגרות				35% סה"כ 100%

נושאים לבחינת הבגרות (מצורפת בחינת בגרות בתיאוריה והרמוניה)

שמיעה ושירה:

1. שירה מהדף של מלודיה דיאטונית
2. בניית מרווחים – בכתב ובשירה
3. זיהוי מרווחים – בכתב ומשמיעה

כתב:

1. שירה מהדף של מלודיה דיאטונית
2. בניית מרווחים – בכתב ובשירה
3. זיהוי מרווחים – בכתב ומשמיעה
4. טרנספוזיציה
5. זיהוי מודוסים של מלודיה נתונה
6. בניית מודוסים על צליל נתון
7. בניית סולמות
8. כתיבת סימני היתק לסולם נתון
9. זיהוי סולם עפ"י סימני היתק
10. קביעת סולם של מלודיה נתונה
11. חלוקת מקצבים לתיבות עפ"י משקל
12. הוספת קשתות למקצב כדי שישמע כמו מקצב נתון
13. חיבור מקצב בן שתי תיבות במשקל נתון ובעזרת ערכים רתמיים נתונים
14. הוראות ביצוע – חיבור בין ההוראה לפירוש (עשרה מושגים)
15. בניית אקורדים
16. זיהוי אקורדים
17. שיוך אקורדים משולשים לכל הסולמות האפשריים בדרגות האפשריות
18. מימוש מהלך הרמוני בארבעה קולות
19. ניתוח פסוק מכוראל למהלך הרמוני

נספח - קורות חיים של מורי המגמה

נדב רובינשטיין

נדב רובינשטיין (42), פסנתרן, קלידן, מעבד ומלחין.

מנגן בהצגות בתיאטרות שונים, בין היתר בתיאטרון הקאמרי (ינטל, ג'וני הלך, כנר על הגג, סלאח שבתי, המלט, יתוש בראש, עוץ לי גוץ לי, לכל השדים והרוחות, אור וצל עם אורנה פורת, שירת הקאמרי, היה או לא היה), תיאטרון גשר (השטן במוסקבה, הלילה ה-12), תיאטרון חיפה (רמבטיקו, סוחרי גומי), הבימה (בוסתן ספרדי).

כותב מוזיקה לתיאטרות שונים, בין היתר תיאטרון חיפה (הבחורים בדלת ממול), תיאטרון באר שבע (עלי כינור), תיאטרון בית לסין (פועלת זרה), תיאטרון הספרייה, תיאטרון לילדים ולנוער (השיר הזה הוא גם שלי, צליל משותף, דרך השיר), מדיטק (שומבצל, סוד הגן הנעלם, אמיל והבלשים) תיאטרון הקיבוץ (מפלצת מקסימה שלי, תרנגול כפרות, 8 בעקבות אחד) תיאטרון ארצי (ססגוניה, נולדתי לחלום) ועוד. כמו כן, כותב להצגות בבתי ספר למשחק (בית צבי, הסטודיו של יורם לוינשטיין).

משנת 2006 מנהל מגמת מוסיקה לביה"ס תיכון לאמנויות לנוער בסיכון – מוזות. בין השנים 1994-2008 שימש מנהל ומפיק מוזיקלי של מגמת תיאטרון ב"קמפוס אריסון לאמנויות הבמה" בתל-אביב.

בין השנים 1993-2000 נטל חלק כפסנתרן, קלידן ומעבד מוזיקלי בתזמורת "בשדור חי", בתוכניתו של דן שילון. במהלך השנים ניגן וכתב מוזיקה לתוכניות נוספות.

במשך כ-25 שנים ניגן עם נגן כלי ההקשה חן צימבליסטה בקונצרטים, בפסטיבלים ובהקלטות בארץ ובעולם (ארה"ב, סין, אנגולה, גרמניה, יוון, ספרד ועוד).

עשה את שירותו הצבאי כנגן קלרינט, סקסופון וקלידים ומעבד בתזמורת צה"ל, תחת שרביטו של יצחק גרציאני. לאחר הצבא השלים לימודי תואר ראשון בהנדסת תעשייה וניהול ואף עבד בתעשייה האווירית, כל זאת במקביל לעשייה מוזיקלית.

מנגן בתקליטים (שלמה גרוניך, שם טוב לוי ועוד), כותב ומפיק מוזיקלי בקלטות ודיאו ובפרויקטים שונים (ניהול מוסיקלי של המחווה לדובי זלצר בתיאטרון הקאמרי).

משנת 1993 משמש כנגן הרשמי של נבחרת ישראל וקבוצת מכבי תל אביב בכדורסל.

לאחרונה הוציא דיסק בעקבות מופע המחול "איש, אישה ורוח זר" שהוצג בבכורה בפסטיבל ישראל 2009.

השכלה

1995-1997	אקדמאי - תואר ראשון במוסיקה , Berklee College Of Music במגמת Professional Music סיום תואר בהצטיינות
1993-1995	בוגר בית ספר רימון לג'אז ומוסיקה בת זמננו.
1987-1990	תיכונת - בגרות מלאה, תיכון אוסטרובסקי ברעננה.

דיסקים

1999	נגינת קלרינט בדיסק "בדיוק דבר כזה" של מיקי שביב.
2000	נגינת סקסופונים בדיסק "סיפור אמיתי" של מיקה קרני.
2001	כתיבת עיבודי כלי קשת, כלי נשיפה ונגינה בדיסק המשותף של מיקה קרני ומיקי שביב – "עולם אחר".
2002	נגינת סקסופון בדיסק הבכורה של מוקי "שמע ישראל".
2002	נגינת פסנתר, סקסופון, עיבוד כלי נשיפה ותכנותי תופים בדיסק "מרגע לרגע" של מיקה קרני.
2002	נגינת סקסופון בדיסק "עוד סיפור" של יוני רכטר.
2005	נגינת סקסופונים בדיסק "עוקף מלמעלה" של מוקי.
2005	נגינה ועיבוד כלי נשיפה לשיר "אהבה" של דניאל סלומון מתוך הדיסק "רבות הדרכים".
2006	נגינה ועיבוד כלי נשיפה וכלי קשת לדיסק הבכורה של איילה אינגדשט (הוצאת הד ארצי).
2006	נגינה ועיבוד כלי נשיפה וכלי קשת לדיסק הבכורה של רוי אדרי (הוצאת הד ארצי).

הופעות

במשך השנים ניגן על קלידים וסקסופון בהופעות רבות כגון:
פסטיבל "ג'אז בלוז ווידאוטייפ" במסגרת ההפקה "יש בלוז עברי" של מיקי שביב, הופעות של מיקה קרני "מרגע לרגע", פסטיבל "ג'אז בלוז ווידאוטייפ" במסגרת "שירי העיר הגדולה" של אילן סאלם, הופעות של מוקי ועוד.

תיאטרון וטלוויזיה

הלחנת מוסיקה להצגות "ווק – מן" מאת יגאל אבן אור ו"ברבוניות" מאת רוני סיני בתיאטרון הסמטה, הלחנת מוסיקה ל"הזולה של דדי" מאת בן אבנר הכט במסגרת פסטיבל תיאטרון קצר בצוותא ת"א, ניהול והפקה מוסיקלית לתוכנית הקיץ בערוץ ניקלודיאון לילדים.

הוראה

1997-2009 מורה בתיכון אלון רמה"ש במגמת מוסיקה הכוללת: ניצוח על ביגבנד הג'אז של המגמה, הדרכת אנסמבלים, העברת שיעורי אילתור בג'אז והעברת שיעורי מבוא למוסיקה עבור תלמידי מגמת המחול.

1997-2009, 1992-1995 מורה לסקסופון בקונסרבטוריון רמה"ש: כתיבת עיבודים לתזמורת הג'אז הייצוגית של הקונסרבטוריון והעברת שיעורי אנסמבל.

1995-2002 ניהול והדרכה של קורסי הקיץ ב"מתאן".

2002-2004 מורה במגמת המוסיקה וניהול מסלול הג'אז במגמה בביה"ס לאומנויות ת"א.

2005-2009 מורה להרכבים במגמת המוסיקה של תיכון "מוזות".

שירות צבאי

1990-1993 נגינה בהרכב הג'אז של חיל חינוך והופעות עם להקות צבאיות.

שי אלון

גיטריסט, מלחין, מפיק מוזיקלי ומורה למוסיקה.

מקומות בהם לימד

- 2007-2009 - בי"ס תיכון מוזות-יפו.
- 2000-2001 קונסרבטוריון רמת השרון.
- 1997-1999 – מרכז ספיר ערבה.
- 1990-1992 – מוסד חינוכי שומריה.
- 1990-1992 – מוסד חינוכי קיבוץ עין השופט.

אלבומים בינ"ל - הפקה ונגינה

- the mystery of chemistry---Holland 2005jazz
- flamenco contrasts Miguel rivera--- Spain 2005
- pop make way for love --- vered dekel israel2004jazz
- chillout tanto project israel2005electro
- orka - paris 2006 world music

נגינה בהצגות תיאטרון

הבימה: בחורים טובים, מחילה, ללכת עד הסוף, שירת הקאמרי, מרי לו.
 קבוצת זיק, "אחת לעשר" 1995, "חרקרוק" 1993, "אנרזיק" 1994
 כמו כן, ניגן בתכניות טלוויזיה ומופעים רבים, עם מיטב אמני ישראל בהם: יוסי בנאי, צביקה פיק, יגאל בשן, קובי אפללו, יעל לוי, סי היימן, דני ליטני, קורין אלאל, ריקי גל, שלומי סרנגה, שלומי שבת, ואחרים.

אראל פז

יליד ישראל, 1974. זוכה פרס ראש הממשלה לקומפוזיטורים לשנת תשנ"ז. בעל תואר ראשון ומוסמך הוראה מן הפקולטה לקומפוזיציה וניצוח באקדמיה למוסיקה ולמחול ע"ש רובין בירושלים.

את לימודי המוסיקה החל בגיל שבע, בקונסרבטוריון בכפר סבא. במשך עשר שנים למד נגינה בכינור ולאחר מכן בוויולה. כנער, השתתף בתזמורות והרכבים קאמריים, במתא"ן ובבית הספר התיכון "תלמה-ילין". במהלך תקופה זו, ובעידודם של המלחינים איתן שטיינברג, נעה גיא ואיל אל-דור ז"ל, החל בלימודי הלחנה מסודרים. מעבר לתוכנית הלימודים המקובלת במגמת המוסיקה ב"תלמה-ילין", למד קומפוזיציה אצל פרופ' סרג'יו נטרא (1990-1994), ובהדרכתו הגיש רסיטל גמר לבחינת הבגרות בקומפוזיציה.

בשנת 2000 סיים את לימודי התואר הראשון באקדמיה למוסיקה בירושלים, במהלכם למד קומפוזיציה אצל פרופ' מרק קופיטמן ובמיוחד אצל דר' ארי בן שבתאי.

פז זכה בפרסי הלחנה שונים, בניהם פרס ראשון ופרס הקהל בתחרות בינלאומית שנערכה בסיאול, קוריאה, 2001; פרס ראשון בתחרויות "ליברסון" 2000 ו-2006; פרס "אירינו" במסגרת הפסטיבל של איגוד המלחינים האסיאני שנערך בישראל בשנת 2004 ופרס אקו"ם 2005 ליצירה המוגשת בעילום שם. כמו כן זכה פז במלגות שונות, בניהן מלגת קרן התרבות אמריקה ישראל (2000-98), מלגה ע"ש אברהם ופליציה קלון מטעם איגוד הקומפוזיטורים בישראל (2002) ומלגה מטעם האקדמיה למוסיקה ע"ש רובין בירושלים.

יצירותיו בוצעו בין היתר במסגרת פסטיבל "2003 ATAM בניו-יורק (תחת חסותו של המלחין פיליפ גלאס), במסגרת סדרת "תגליות" של "אנסמבל המאה ה-21", בפסטיבלים של איגוד הקומפוזיטורים האסיאני בטיוואן ובקוריאה, בקונצרטים ביפן, תאילנד, אנגליה ודנמרק, בביאנלה למוסיקה בת זמננו "זמן עכשיו" במוזיאון תל-אביב, בפסטיבל 'גוונים במחול', בפסטיבל 'הפרות סדר', במסגרת תכנית הסאונד הנסיונית - 'הפזורה' ועוד.

חבר פעיל באיגוד הקומפוזיטורים ובאקו"ם משנת 1995.

נספח – סיכומי שיעור – תולדות המוסיקה

תולדות המוסיקה המערבית

מבוא

המוסיקה מהווה ראי אשר בו משתקפות התפתחויות והתרחשויות חברתיות-פוליטיות-כלכליות-טכנולוגיות-מדעיות-פילוסופיות של התקופה והמקום בה נוצרה.

במונח "תולדות המוסיקה המערבית" אנו מקיפים יותר מאלף שנה של התפתחות מוסיקלית: החל מהידע התיאורטי שיש לנו על המוסיקה ביוון העתיקה, דרך השירה הגרגוריאנית החד קולית (בעלת מרקם מונופוני) בימי הביניים המוקדמים, המשך בשירה הרב-קולית (מרקם פוליפוני) ובמוסיקה הכלית (אינסטרומנטלית) המתפתחת בהדרגה ממוסיקה המיועדת ללווי שירים או ריקודים בלבד למוסיקה מפותחת מאוד בזכות עצמה.

מלבד הנטייה המתמשכת להתפתחות, ניתן להבחין גם בתנודות מחזוריות בהתפתחות המוסיקה. התנודות נעות בין סגנונות מוסיקליים המאופיינים בצלילות, בהירות צורה ומרקם ואיזון, לבין סגנונות מוסיקליים המאופיינים בסחף צלילי, צורות חופשיות, מרקמים גדושים (כתיבה פוליפונית או מרובת כלים) ואולי אף בגודש. כמובן שההכללות הן גסות ובכל תקופה נמצא סממנים מתקופה אחרת - זו שקדמה לה וזו שתבוא אחריה. החלוקה לתקופות גם היא אינה מדויקת שכן מעבר מתקופה אחת למשנתה הוא הדרגתי ובמהלך ההתפתחות הישן והחדש פועלים יחד בכפיפה אחת.

את תולדות המוסיקה באירופה ניתן לחלק לשלוש תקופות על:

- העת העתיקה – מימי הביניים ועד לסוף הרנסנס (בסביבות 1600) זוהי התקופה בה השפה המוסיקלית היא מודלית
- העת החדשה – מתקופת הבארוק ועד לסוף המאה ה-19 (1600-1890 לערך) השפה המוסיקלית היא טונאלית
- והעידן המודרני, (המאה ה-20) בו התפרקה המוסיקה משפה אחידה והחלה להשתמש בכליל שפות וביטויים מוסיקליים.

סממנים נוספים המייחדים כל עידן הם:

העת העתיקה	העת החדשה	העידן המודרני
בעת העתיקה המוסיקה הדומיננטית היא בעיקר דתית	בעת החדשה יש חילון משמעותי של המוסיקה	בעידן המודרני המוסיקה הפופולארית הופכת למדיום המרכזי

בעת העתיקה המוסיקה הקולית היא הדומיננטית, הצבע הצלילי כמעט אחיד. מושם דגש על טכניקות קומפוזיטוריות המאפשרות כתיבה קונטרפונקטית.	בעת החדשה מתפתחת המוסיקה הכלית, הצבע מתחיל לקבל משמעות וחשיבות מרבית, עד שבמאה ה-19 מתפרסמים ספרי תזמור.	במאה ה-20 מוסט הדגש מהצליל להצללה. מתפתחת המוסיקה האלקטרונית והצבע מקבל חשיבות ראשונית.
--	---	--

שם: _____ תאריך: _____

תולדות המוסיקה המערבית

מבוא

שאלות לחזרה ומחשבה:

- 1) באיזו שפה מוסיקאלית מאופיינת העת העתיקה? _____
- 2) כיצד נקרא המרקם של מוסיקה חד קולית? _____
- 3) כיצד נקרא המרקם של המוסיקה הרב קולית? _____
- 4) כיצד נקראת מוסיקה אינסטרומנטלית בעברית? _____
- 5) כיצד נקראת מוסיקה ווקאלית בעברית? _____
- 6) המוסיקה הכלית התפתחה בהדרגה ממוסיקה ל _____ למוסיקה העומדת בפני עצמה.
- 7) את תולדות המוסיקה באירופה ניתן לחלק ל _____ תקופות על
- 8) באיזו תקופה התפרקה המוסיקה משפה אחידה לריבוי שפות וסגנונות? _____
- 9) באיזו תקופה השפה המוסיקאלית היא טונאלית? _____
- 10) "המוסיקה מהווה ראי אשר בו משתקפות התפתחויות והתרחשויות חברתיות-פוליטיות-כלכליות-טכנולוגיות-מדעיות-פילוסופיות של התקופה והמקום בה נוצרה..." כיצד יכולים ההיבטים השונים הללו להתבטא ביצירה מוסיקלית?

שם: _____ תאריך: _____

ימי הביניים א'

תקופה: מהמאה החמישית עד ה-16.

רקע: צורת שלטון פיאודלית, הנצרות שולטת והשפה הלטינית הופכת לשפה הרשמית.

שינויים חברתיים בתקופת ימי הביניים

- גידול האוכלוסייה פי 3
- תחילתה של תרבות חילונית: המנזר אינו עוד המרכז היחיד לחיי רוח - האוניברסיטאות הראשונות נפתחות במאה ה-13, ומהוות מרכז תרבותי חברתי ואינטלקטואלי חדש.
- התפתחות הערים כמרכז חברתי (ולא רק המנזרים)

מבחינה היסטורית

פיצול הכנסייה לקתולית (רומא) ואורתודוקסית (קונסטנטינופול)
מסעי הצלב 1096-1264 במטרה דתית ופוליטית (כיבוש שטחים)
אמנם הדת עדיין במרכז אך נפתחים אופקים חדשים, תרבויות ודתות אחרות.
ספרד משתחררת מהכיבוש המורי ומתנצרת.

ארכיטקטורה

גותית, השאיפה למעלה. במקביל להתפתחות הפוליטית.
קתדרלת נוטרדאם – המרכז המוזיקאלי הראשון באירופה.
הקתדרלות מהוות מוקד חברתי חילוני ולא רק דתי.

ספרות

מתחילים לכתוב רומנים (סיפורים) לא רק בלטינית אלא בשפת המקום.
התפתחות רפרטואר חילוני (שלא נועד לביצוע בזמן תפילה בכנסייה) בשפת המקום ולא רק בלטינית

מבצעים מוסיקליים (נגנים)

מתפתחת תופעה שבה אנשים פשוטים מהמעמד הנמוך (סטודנטים) יוצרים, ומבצעים רפרטואר חילוני בעוד שהם נודדים ממקום למקום.
טרובדורים - בדרום צרפת, השם שניתן לאנשי האצולה מבצעי הרפרטואר.
בד"כ מלווה השירה בכלי נגינה שמכפילים את השירה או מחליפים אותה או חוזרים אחריה.
הז'אנר האינסטרומנטלי הראשון נקרא אסטמפי ומיועד ללוות ריקוד.

מוזיקה דתית

על מנת למשוך אנשים לנצרות החלו לפתח את האלמנט המוזיקלי בתפילה.

שירה גרגוריאנית – האפיפיור גרגוריוס (590-604) מגבש רפרטואר מוזיקלי שמבוצע על ידי מקהלת נזירים מסודרת, לכל מזמור תפקיד ואופי המתאים לאירועי לוח השנה הנוצרי. עד המאה התשיעית אין עדיין תיווי במוזיקה.
תכונתה העיקרית של המוזיקה הגרגוריאנית היא חד-קולית או מונודית.
מבנה המנגינה – מנעד צר, מאוד עדין, תוך שימוש מצומצם בקפיצות או מרווחים.
בשירה גרגוריאנית, משכי הצליל שווים וארוכים, עם זאת הצליל האחרון בשורה ארוך פי שניים. המוזיקה אינה ממושקלת.

דרכי הטיפול של המוזיקה הגרגוריאנית בטקסט:

סגנון **סילאבי** - לכל הברה טקסטואלית צליל חדש.

סגנון **מליסמטי** - לכל הברה מספר צלילים.

אופני הביצוע של הרפרטואר הגרגוריאני:

1. **Direct** – כל המקהלה ביחד.
2. **Antiphon** – המקהלה מפוצלת לשניים.
3. **Responsorial** – ניגוד בין סולן למקהלה.

הערכים המקצביים ברישום תווים של ימי הביניים:

double long	■
long	■
breve	■
semibreve	◆

מזמורים גרגוריאניים (פרקי הקרדו והקיריה מתוך מיסה):

4. XI. c.
Credo in unum De-um, Patrem omnipotentem, fa-
ctorem caeli et terrae, visibilium omnium, et invi-

(x) XIV-XVI. c.

1.

K Y-ri- e * e- lé- i-son. *ij.* Chríste

e- lé- i-son. *ij.* Ký-ri- e e- lé- i-son. *ij.* Ký-

ri- e * e- lé- i-son.

שם: _____ תאריך: _____